

اصول گچ گیری

تهیه کننده: واحد آموزش

جزوه کمک آموزشی

کد سند: TRFO 007
عنوان سند: جزوه آموزشی
تاریخ ابلاغ: ۱۳۹۳/۱۰/۱
شماره بازنگری: ۰۱

اصول گچ گیری و آتل گذاری

به معنی قالب گیری یا قالب بندی است که با گچ یا مواد سنتتیک انجام می شود. یکی از اصول Casting اصطلاح اساسی در درمان شکستگی ها و بسیاری از صدمات مفصلی بی حرکت نگه داشتن عضو مبتلا است که بر حسب مورد ممکن است با یکی از پنج طرق زیر انجام شود:

آتل گذاری (Splint)

گچ گیری (Casting)

کشش مداوم (Continous traction)

فیکاسیون خارجی (External fixation)

فیکاسیون داخلی (Internal fixation)

باند گچ گیری معمولی پارچه کرباس است که با نشاسته یا دکستروز چسبنده شده و در سولفات کلسیم آغشته می شود که با اضافه شدن آب حرارت ایجاد می کند و سفت می شود. باند گچ گیری معمولی و باندهای گچ گیری سنتتیک و نوار پنبه ای شناخته می شوند که با عرض های ۵، ۱۰، ۱۵ و ۲۰ سانتی متر در بازار موجود هستند.

پهنای ۵، ۷/۵، ۱۰ سانتی متر برای اندام فوقانی و ۱۰، ۱۵، ۲۰، برای اندام تحتانی بر حسب ضخامت عضو مصرف می شوند. می توان به جای نوار پنبه ای از روکش کرباس همانند جوراب Stockinette برای جلوگیری از تماس و چسبیدن گچ با پوست استفاده کرد.

مراقبت و پیگیری بعد از گچ گیری

بعد از شکستگی خصوصاً در انواع ناپایدار رادیوگرافی کنترل انجام می شود.

برای مدت ۲۴ تا ۴۸ ساعت عضو گچ گیری شده کمی بالاتر از سطح قلب قرار گرفته و اعضاء خارج از گچ حرکت مناسب داشته باشند.

به بیمار توضیح داده می شود که در صورت بروز هر یک از علایم زیر بلافاصله مراجعه نماید.

- بروز یا تشدید درد (اولین علامت ایسکمی در بسیاری از موارد)

- تغییر رنگ دیستال عضو

- احساس کرختی یا گزگز یا احساس سردی بیش از حد عضو

بر حسب مورد، بیمار ۱ تا ۲ هفته بعد مجدداً ویزیت و در صورت لزوم رادیوگرافی مجدد به عمل می آید.

به طور کلی، طول مدت گچ گیری در مورد اندام فوقانی ۴ تا ۶ هفته و در اندام تحتانی ۶ تا ۸ هفته می باشد (بر حسب نوع و محل شکستگی این زمان فرق می کند).

Compartment syndrome عوارض گچ گیری

جدی ترین عارضه گچ گیری سندرم کمپارتمان است که به علت اختلاف جریان خون عضلات و اعصاب در اثر ادم یا خون ریزی داخل بافتی و در نتیجه افزایش فشار داخل کمپارتمان های ساعد یا ساق ایجاد شود. علایم و نشانه های زیر مواردی هستند که شک به سندرم کمپارتمان را در ذهن معاینه کننده ایجاد می کنند

(۱) تورم انگشتان

(۲) درد شدید یا پیشرونده

(۳) کاهش حس

(۴) از دست دادن قدرت اکستانسیون انگشتان یا بروز درد در اثر کشش پاسیو عضلات

(۵) سفت شدن کمپارتمان

(۶) سرد یا تیره شدن پوست

نکته: در سندرم کمپارتمان معمولاً فشار سنجی آن قدر بالا نمی رود که موجب از بین رفتن نبض و رنگ پدیدگی عضو شود (مگر در مراحل بسیار پیشرفته).

اگر فقط تورم اندام مشکل اصلی بیمار است می توان سراسر گچ (و ترجیحاً ویبریل) را از ابتدا تا انتها در یک طرف شکاف داده و دهانه آن را کمی باز کرد و اگر با این اقدام تورم برطرف نگرددید و یا یافته های دیگری دال بر اختلال خون رسانی وجود داشت باند و گچ به طور کامل باز و برداشته می شود.

Pressure sore زخم فشاری

در موارد فشار موضعی بر روی گچ، نکروز پوستی ناحیه تحت فشار ایجاد می شود. پوست نواحی برجسته استخوانی و لبه های انتهایی گچ به خصوص مستعد زخم فشاری هستند. در این موارد دریچه ای در محل بروز درد باز کرده و با برگرداندن باند پنبه ای در دو انتها در موقع گچ گیری از زخم فشاری لبه های زخم پیشگیری می نماییم.

DVT ترومبوز وریدهای عمقی

و عوارض DVT در افراد مسن و در موارد پرخطر خصوصاً در گچ گیری ها اندام تحتانی همیشه باید به فکر بروز آن بود.

Joint stiffness مفصلی

عدم حرکت مفاصل برای هفته ها و گاهی ماه ها در اندام گچ گیری شده ممکن است موجب محدودیت حرکت مفاصل شود به طوری که با فیزیوتراپی نیز نتوان آن را اصلاح نمود. پس در اولین فرصت ممکن باید گچ با آتل جایگزین شود تا حرکت مفاصل آغاز گردد.

Ecchymosis کبودی

در بسیاری از موارد در اثر هموراژی زیرپوستی در محل شکستگی یا در نواحی دیستال و پروگزیمال به آن اکیموز مشاهده می شود که در ظرف چند روز برطرف خواهد شد.

Itching خارش

خارش یکی از عوارض نسبتاً شایع گچ گیری است. به بیمار یادآوری کنیم که از وارد کردن اجسام به زیر گچ برای تسکین خارش خودداری نماید.

گچ گیری گاه بصورت گچ کامل و گاه بصورت آ تل گیری می باشد. اغلب هدف از گچگیری بی حرکت کردن عضو آسیب دیده می باشد.

چند نکته بعد از گچ گیری

۱. مدت زمان گچ گیری باید دقیقا مطابق تجویز پزشک معالج باشد. از باز کردن گچ قبل از موعد مقرر جدا بپرهیزید که چیزی جز اتلاف پول و سلامت خودتان نیست!!

۲. عضوی که گچ گرفته شده معمولا تورم دارد. برای جلوگیری از عوارض تورم عضو در داخل گچ، اندام مبتلا را بالاتر از سطح قلب قرار دهید: زیرا پای مبتلا یک یا دو بالش بگذارید و دست مبتلا را به گونه ای قرار دهید که نوک انگشتان به سمت سقف باشد.

۳. تورم عضو داخل گچ کامل می تواند بسیار خطرناک باشد و منجر به بروز علائمی شود که به "سندروم کمپارتمان" compartment syndrome معروف است. بعضی از این علائم عبارتند از: تورم انگشتان، درد شدید عضو داخل گچ، گز گز انگشتان، کبودی انگشتان.

اگر با دست یاپای گچ گرفته شده زیادی راه بروید احتمال بروز این عارضه بیشتر می شود.

در صورت بروز این علائم به سرعت با پزشک معالج خود تماس بگیرید. زیرا این عارضه بسیار خطرناک است و می تواند منجر به آسیب دائمی عضو و گهگاه قطع عضو شود.

۴. از رفتن آب به زیر گچ جدا خودداری کنید. زیرا منجر به عفونت پوست شما خواهد شد.

۵. در مورد گچ پا، در صورت وجود درد یا سوزش شدید در ناحیه پاشنه حتما آن را به پزشک خود اطلاع دهید. زیرا می تواند نشانه ای از زخم شدن پاشنه پا بهلیل فشار گچ باشد.

۶. بعد از باز کردن گچ، تورم عضو یا خارش پوست مورد انتظار است. مالیدن پمادهای چرب کننده مانند ویتامین آ - د و همچنین بستن عضو با باند کشی بصورت شل می تواند در کاهش این علائم کمک کننده باشد.

اصطلاح Casting به معنی قالب گیری یا قالب بندی است که با گچ یا مواد سنتتیک انجام می شود. یکی از اصول اساسی در درمان شکستگی ها و بسیاری از صدمات مفصلی بی حرکت نگه داشتن عضو مبتلا است که بر حسب مورد ممکن است با یکی از پنج طرق زیر انجام شود:

آتل گذاری (Splint)

منابع:

۱- برونر سودارث کتاب ارتوپدی

۲- سایت نرسینگ کانزالت

بازنگری توسط: دکتر محمدی